

Datum: **1. 6. 2011. godine**

Za: **REPUBLIČKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE**
Višnjiceva 8
Beograd

Predmet: **MIŠLJENJE O IZVEŠTAJU O ANALIZI TRŽIŠTA TERMINACIJE U JAVNU**
FIKSNU TELEFONSKU MREŽU

Poštovani,

Na osnovu poziva Republičke agencije za elektronske komunikacije (u daljem tekstu: „Agencija“) za davanje mišljenja o nacrtu Odluke o određivanju relevantnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, kao i o izveštajima o analizi devet tržišta predloženih za prethodnu regulaciju, objavljenom 20. 4. 2011. godine na Internet stranici Agencije, Društvo za telekomunikacije „Orion telekom“ doo Beograd, Gandijeva 76a (u daljem tekstu: „Orion telekom“), dostavlja svoje mišljenje kako sledi.

Imajući u vidu broj, obim i kompleksnost objavljenih analiza i relativno kratko vreme za davanje mišljenja, ovim putem dostavljamo mišljenje na izveštaj o analizi tržišta terminacije u javnu fiksnu telefonsku mrežu na kome je Orion telekom definisan kao operator sa značajnom tržišnom snagom. Istovremeno sugerišemo da bi produžetak javnih konsultacija vrlo verovatno doprineo izvođenju kvalitetnijih zaključaka od uticaja na predstojeće odluke Agencije, a istovremeno bi bio u skladu sa Smernicama Evropske komisije o analizama tržišta i proceni značajne tržišne snage¹, koje prilikom javnih konsultacija ove vrste kao adekvatan preporučuju rok od najmanje dva meseca.

1. Najpre, uočili smo da Agencija prilikom analiza tržišta nije saradivala sa Komisijom za zaštitu konkurencije, u skladu sa odredbom člana 60. Zakona o elektronskim komunikacijama ("Sl. glasnik RS", br. 44/2010).
2. Druga generalna primedba se odnosi na inicijalnu postavku Agencije da je tržište terminacije u mrežu svakog operatora zasebno, iz čega se zatim izvodi zaključak o tržišnom učešću svakog operatora u svojoj mreži od po 100%, uz konstataciju da se prema Smernicama Evropske komisije tržišno učešće od 100% smatra dokazom značajne tržišne snage, osim u izuzetnim slučajevima.

---

¹ Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services

Primenom ovakve formule svaki postojeći i budući operator na tržištu terminacije bi po automatizmu bio operator sa značajnim tržišnim učešćem. Smatramo da ovakva postavka nije ispravna i da ne proizilazi iz predloga Odluke i primenjene regulative, te da je tržište terminacije potrebno sagledati kao jedinstveno.

Opreza radi navodimo i da je činjenica stoprocentne terminacije poziva u mrežu svakog pojedinog operatora specifičnost usluge terminacije i da se stoga ima smatrati izuzetnim slučajem na koje ukazuju Smernice Evropske komisije.

3. Mišljenja smo da je, zbog pomenute specifičnosti usluge, veličina i broj korisnika Orion telekoma mnogo značajniji parametar za utvrđivanje pojedinačne tržišne snage. Naime, s obzirom da je trenutno broj korisnika i srazmeran broj minuta terminiranih u mrežu Orion telekoma veoma mali, Orion telekom ne može značajnije uticati na postojeće niti na buduće operatore kako bi povisili svoje cene i tako postati konkurentniji, odnosno takve hipotetičke mogućnosti na koje je ukazano u analizi su nerealne, o čemu dovoljno govori i postojeće stanje na tržištu. Navedeno, imajući u vidu da se preko 99% svih poziva² ne terminira u mrežu Orion telekoma, te da nije moguće da ikakva aktivnost Orion telekoma značajnije utiče na tržišno ponašanje i poslovanje konkurencije i krajnjih korisnika.

Dodatno, smatramo da postojeći mehanizam propisan Zakonom o elektronskim komunikacijama u dovoljnoj meri štiti operatore (i posledično krajnje korisnike) od teoretski mogućeg antikonkurentnog delovanja Orion telekoma. Naime, ukoliko postizanje dogovora u vezi međupovezivanja ne bude moguće u roku od 60 dana od počinjanja pregovora, Agencija je ovlašćena da donese odluku kojom određuje tehničke i komercijalne uslove međupovezivanja. Prema tome, nije tačan zaključak Agencije da se zavisnost kupca od operatora mreže u koju poziv terminira umanjuje samo ukoliko je operator proglašen za operatora sa značajnom tržišnom snagom.

Sledi da su efekti eventualnih antikonkurentnih delovanja na korisnike, a time i druge operatore, svedeni meru koja po svom značaju ne može opravdati regulaciju.

4. Ističemo da je Orion telekom novi operator fiksne telefonije, na tržištu na kome je donedavno postojao samo jedan operator fiksne telefonije. Njegov tržišni udeo je još uvek zanemarljivo mali u odnosu na udeo dominantnog operatora. Kao što je u analizi ispravno primećeno, Orion telekom još uvek gradi svoju infrastrukturu i u istu investira značajna materijalna sredstva, pa nije u mogućnosti da ostvari ekonomiju obima, odnosno tek treba da ostvari

---

² Podaci na osnovu kojih je izrađena analiza tržišta terminacije u javnu fiksnu telefonsku mrežu

povrat uložениh investicija. Saglasni smo i sa zaključkom Agencije u pogledu postojanja kontrole Telekoma Srbija ad nad infrastrukturom čiji se obim ne može lako replicirati.

Iz nabrojanih razloga smatramo da bi u sadašnjim tržišnim uslovima, u kojima postoji izrazita prednost jednog operatora, Agencija pre svega trebalo da teži smanjenju regulatornih obaveza i troškova za alternativne operatore, odnosno da im omogući što slobodnije formiranje cena i uslova poslovanja, kako bi doprinela njihovom razvoju i većoj konkurentnosti, kako na pojedinim, tako i na celokupnom tržištu elektronskih komunikacija, koje je takođe bitno sagledati u okviru šire slike.

5. Agencija je predstavila pregled i klasifikaciju prepreka za razvoj tržišne konkurencije ali nije identifikovala njihovo dosadašnje pojavljivanje u praksi, realnu mogućnost primene opisanih aktivnosti od strane svakog operatora (uzimajući u obzir i do sada uočene aktivnosti) i moguće posledice takvih aktivnosti, niti opisala kojim regulatornim mehanizmima je moguće prevazići nabrojane prepreke.
6. Agencija nije ustanovila jasnu i konzistentnu logičku vezu između rezultata analize i obaveza nametnutim svakom operatoru.

U analizi nije konkretizovano kojim razlozima se Agencija rukovala prilikom određivanja obaveza operatorima i opisom načina njihovog delovanja na tržište, te smatramo da obaveze predviđene za operatore sa značajnom tržišnom snagom ne daju dovoljno osnova za procenu njihovog očekivanog efekta.

Prethodnoj regulaciji, u skladu sa odredbama Zakona, podleže tržište na kome postoje strukturne, regulatorne i druge trajnije prepreke koje onemogućavaju ulazak novih konkurenata, na kome nije moguće obezbediti razvoj delotvorne konkurencije bez prethodne regulacije i na kome se uočeni nedostaci ne mogu otkloniti samo primenom propisa o zaštiti konkurencije. Stoga je potrebno analizirati takve strukturne, regulatorne i druge trajnije prepreke i odrediti adekvatne regulatorne mere, vodeći računa o vrsti i prirodi utvrđenih nedostataka na tržištu, prethodnim ulaganjima, podsticanju daljih ulaganja i mogućnosti za povraćaj ulaganja po razumnoj stopi s obzirom na povezane rizike.

Agencija je u dosadašnjem radu svakako uvidela da mogućnosti antikonkurentnih delovanja proističu pre svega iz tržišne moći i jake pregovaračke pozicije (koju, kao što je ispravno primećeno, Orion telekom nema), bez obzira na propisane obaveze operatora, pogotovo u situacijama u kojima nisu precizno određene niti obaveze niti ustanovljeni efikasni mehanizmi za njihovo spovođenje, zbog čega postoji osnovana bojazan da će

se i pored predložene dodatne regulacije alternativni operatori i dalje suočavati sa problemima prilikom ostvarivanja međupovezivanja i pristupa infrastrukturi.

Imajući u vidu izneto, stav Orion telekoma je da na tržištu terminacije poziva postoji jedan operator sa značajnom tržišnom snagom – „Telekom Srbija“ ad – odnosno da određivanje Orion telekoma kao operatora sa značajnom tržišnom snagom nije opravdano, s obzirom da iz rezultata analize proizilazi da isto ne bi proizvelo pozitivne, niti predupredilo negativne efekte na posmatranom tržištu.

U Beogradu, 1. 6. 2011. godine

Za „Orion telekom“ doo
direktor Slobodan Đinović

